

Miesięcznik społeczno-kulturalny „Magazyn Familia” (2008–2011) jako przykład pisma rodzinnego

Abstrakt: W artykule przedstawiono niedostrzeżony dotąd w literaturze przedmiotu katolicki miesięcznik społeczno-kulturalny „Magazyn Familia”, wydawany w wersji tradycyjnej w latach 2008–2011. Pismo wzorowano na włoskim periodyku „Famiglia Cristiana”, wydawanym przez ABC Printing Group. W analizie skupiono się na jego cechach wydawniczo-formalnych, atrakcyjnej szacie graficznej i zawartości. Zaprezentowano najczęściej podejmowaną na jego łamach problematykę, zgodną z założeniami redakcyjnymi i profilem pisma. Redakcja starała się poprzez liczne wypowiedzi doradzać w sprawach dialogu i wychowania w rodzinie. Publikowała ponadto wywiady i artykuły dotyczące aktualnych zagadnień społecznych w świetle wiary. W ostatniej części opracowania porównano miesięcznik z innymi katolickimi pismami dla rodzin o podobnych założeniach programowych, wydawanymi w tym okresie w Polsce.

Słowa kluczowe: „Magazyn Familia”, czasopismo społeczno-kulturalne, miesięcznik katolicki „Magazyn Familia”

Łamy czasopism społeczno-kulturalnych odgrywały szczególną rolę w różnych okresach historycznych. Polscy prasoznawcy spierają się o ich genezę. Jerzy Myśliński pierwsze tego typu pismo datował od drugiej połowy XIX wieku¹, natomiast Andrzej Paczkowski powstanie periodyków o tym profilu umieścił znacznie później, gdyż w latach 30. XX wieku, kiedy to znano je pod mianem „literackich”².

1 J. Łojek, J. Myśliński, W. Władyka, *Dzieje prasy polskiej*, Warszawa 1988, s. 55–56.

2 A. Paczkowski, *Prasa polska 1918–1939*, Warszawa 1980, s. 258, 263; periodyki te zdefiniowane zostały przez Mieczysława Ingłota jako „grupa niejednorodnych typów czasopism treści ogólnej, które zajmują się głównie problematyką literacką i publikują utwory literackie”. Potocznie za czasopismo

Przeznaczone dla inteligencji posiadały niewielkie nakłady w porównaniu do prasy codziennej czy wysokonakładowej, a krąg odbiorców był raczej wąski. Ich znaczące upolitycznienie nastąpiło w drugiej połowie lat trzydziestych³. Tytuły prasowe, o których mowa, powstałe po 1945 r. pełniły ważną rolę kulturotwórczą i zaliczały się do głównej trybuny dyskusyjnej o zasięgu ogólnopolskim.

Ta grupa pism doczekała się licznych opracowań⁴, podobnie jak też poszczególne inicjatywy wydawnicze⁵. Należy wspomnieć jednocześnie, że omawiane czasopisma bywały różnie określane, zwłaszcza po 1989 r. Znaczący przyporządkowywali je m.in. do kategorii: kulturalne, kulturalno-literackie oraz literacko-artystyczne⁶.

Osobne miejsce w gronie omawianych organów prasowych zajmowały pisma rodzinne o profilu katolickim⁷, do których można zaliczyć wydawane w okre-

literackie uważa się takie, w którym systematycznie pojawiają się utwory literackie i rozważane są problemy życia literackiego. Źródło: *Encyklopedia wiedzy o prasie*, pod red. J. Maślanki, Wrocław 1976, s. 42.

3 R. Habielski, *Wolność czy odpowiedzialność? Prasa i polityka w II Rzeczypospolitej*, Warszawa 2013, s. 9, 99–128; T. Mielczarek, *Prasa w systemie politycznym Drugiej Rzeczypospolitej (1918–1939)*, Sosnowiec 2009, s. 36–63; A. Paczkowski, *Prasa polska 1918–1939...*, s. 258, 260, 267.

4 *Boom i kryzys. Nowe czasopisma literacko-artystyczne i społeczno-kulturalne w Polsce po roku 1980*, pod red. M. Rabizo-Birek, Rzeszów 2012; *Czasopisma społeczno-kulturalne w okresie PRL*, pod red. U. Jakubowskiej, Warszawa 2011; C. Gajkowska, *Polskie czasopiśmiennictwo literackie i kulturalno-społeczne lat 1864–1918 w trzydziestopięcioletniu powojennym*, „Kwartalnik Historii Prasy Polskiej” 1981 R. 20 nr 3; W. Hendzel, P. Obrączka, *Z problemów czasopiśmiennictwa Młodej Polski (w kręgu krakowskiego „Życia”, „Krytyki” i „Chimery”)*, Opole 1988; A. Kempa, *Programy redakcyjne i dążności polskiej prasy literackiej w I ćwierćwieczu XIX wieku*, Łódź 1971; T. Kłak, *Czasopisma awangardy*, cz. 1: 1919–1931, cz. 2: 1931–1939, Wrocław 1978–1979; P. Marecki, *Pospolite ruszenie. Czasopisma kulturalno-literackie w Polsce po 1989 roku: rozmowy z redaktorami*, Kraków 2005; M. Straszewska, *Czasopisma literackie w Królestwie Polskim w latach 1832–1848*, cz. 1–2, Wrocław 1953, 1959; M. Szczuka, *Czasopisma literackie Łodzi międzywojennej (1918–1939)*, Łódź 1981; K. Śmiechowski, *Z perspektywy stolicy. Łódź okiem warszawskich tygodników społeczno-kulturalnych (1881–1905)*, Łódź 2012; W.P. Szymański, *Z dziejów czasopism literackich w dwudziestoleciu międzywojennym*, Kraków 1970; H. Wolny, *Czasopiśmiennictwo społeczno-kulturalne na Kielecczyźnie w latach 1944–1949*, Kielce 2001; A. Zyga, *Krakowskie czasopisma literackie drugiej połowy XIX wieku (1860–1895)*, Kraków–Wrocław 1983.

5 Np. G.P. Bąbiak, *„Tygodnik Ilustrowany”. Bibliografia zawartości 1890–1899*, Warszawa 2015; E. Czerniakowska, *Ze studiów nad dziejami „Gazety Gdańskiej” pod red. B.Ż. Miłskiego 1891–1901*, Gdańsk 2014; M. Gabrys-Sławińska, *Konflikty zbrojne na łamach „Tygodnika Ilustrowanego” w latach 1904–1918*, Lublin 2015; W. Hendzel, *„Głos” (1886–1894). Literatura – krytyka – teatr*, Opole 2000; E. Malinowska, *Problematyka literacka „Kłosów”*, Katowice 1992; D. Kokociński, *Nikodema Cieszyńskiego „Roczniki Katolickie” w latach 1923–1939. Analiza zawartości*, Poznań 2009; W. Czernianin, H. Czernianin, *Wokół „Tygodnika Wileńskiego” 1815–1822. Studia i szkice*, Wrocław 2011.

6 Np. D. Ciemięga, *Wileński „Pax” jako czasopismo kulturalne*, Bydgoszcz 2004; *„Marchot” (1934–1939). Antologia tekstów*, oprac. J. Musiał, Kraków 2002; O.K. Szotkowska, P. Bravo, F. Modrzejewski, *Czasopisma kulturalne w Polsce*, Katalog ‘96’97, Warszawa 1996; I.J. Fiut, *Pisma literacko-artystyczne w latach 1989–1996 (struktura, sytuacja, dynamika rozwoju i zawartość)*, „Dykcja” 1997, nr 6.,

7 W tym miejscu stosowne jest rozróżnienie pojęcia prasy religijnej od prasy katolickiej. Periodyki religijne są poświęcone w swej treści sprawom religijnym i przeznaczone w zasadzie dla wyznawców danej religii (prawosławnej, islamskiej, żydowskiej; w tej grupie znajdują się także pisma sekt religijnych). Czasopisma katolickie natomiast to te, w zawartości których podstawę światopoglądową stanowi etyka chrześcijańska i występuje zgodność z nauką społeczną Kościoła, a dany tytuł posiada asystenta kościelnego.

się dwudziestolecia międzywojennego „Tęczę” (1927–1939) i „Rodzinę Polską” (1927–1939)⁸. Należy o nich wspomnieć jako o pierwszych inicjatywach katolickich periodyków społeczno-kulturalnych o tematyce rodzinnej. Warto jednocześnie zauważyć, że z chwilą ich pojawienia się na rynku wydawniczym były atrakcyjne i kolorowe, a ich redakcje miały ambicję zaofiarować je przede wszystkim rodzinom inteligentnym. Charakter rodzinny pism pozostał ten sam, ale poziom publicystyki dawnych miesięczników niewątpliwie był wyższy niż współcześnie. Przy porównywalnej objętości periodyków problematyka społeczno-kulturalna była też o wiele szerzej podejmowana przez publicystów dwudziestolecia międzywojennego niż obecnie.

Potocznie znany i używany termin „czasopisma rodzinne” nie doczekał się dotąd definicji w źródłach encyklopedycznych i słownikowych. W literaturze przedmiotu znajdujemy natomiast takie pojęcia, jak: język rodzinny, kino rodzinne czy familiologia⁹. Należy zatem zaznaczyć, że na potrzeby artykułu czasopismem rodzinnym będziemy nazywać periodyk, w zawartości którego z założenia redakcji będzie dominowała problematyka rodzinna i będzie ono skierowane do małżeństw.

Wydawany w latach 2008–2011 „Magazyn Familia” wydaje się godny zauważenia jako inicjatywa środowiskowa charakterystyczna dla periodyków powstających po 1989 r. Redakcja poprzez jego zawartość nawiązała do tradycji czasopism społeczno-kulturalnych. Periodyk okazał się przedsięwzięciem krótkotrwałym o wyraźnym charakterze efemerydy, dlatego zapewne nie został odnotowany w literaturze przedmiotu. W bazie „Przewodnika Bibliograficznego” (MARC 21, 1973–) Biblioteki Narodowej brak zwartego opracowania na jego temat; podobnie nie ma wzmianki o nim w bazach *Artykuły z czasopism polskich* (MARC 21, 2005–) oraz *Artykuły z gazet i tygodników polskich* (MARC 21, 2005–). Tytuł zarejestrowano jedynie w bazie *Czasopisma polskie (2001–) (pierwsze i ostatnie numery)*¹⁰. Pominięto go w leksykonie *Pisma kulturalne w Polsce po 1989 r.* (Katowice 2010), nie znajdujemy także jakiegokolwiek informacji o jego istnieniu w niedawno wydanej książce Mariusza Wedziuka *Kościół, rodzina, media* (Warszawa 2013). Pośrednią kontynuację drukowanego pisma stanowi portal internetowy o tej samej nazwie¹¹.

8 Zob. E. Kristanova, *Program społeczny i kulturalny „Tęczy” (1927–1939) na tle prasy katolickiej w II Rzeczypospolitej*, Łódź 2006; też, *Ilustrowany miesięcznik społeczno-kulturalny i literacki „Rodzina Polska” (1927–1939). Ogólna charakterystyka pisma*, [w:] *Ludzie i książki. Studia i szkice bibliologiczno-biograficzne*, pod red. E. Andrysiak, Łódź 2011, s. 283–301; też, *Reklama książki na tamach „Rodziny Polskiej” (1927–1939)*, „Toruńskie Studia Bibliologiczne” 2, 2009, nr 2 (3), s. 27–47.

9 *Familiologia XXI w.: wyzwania i oczekiwania*, pod red. U. Grucy-Miąsik, Rzeszów 2014; K. Handke, *Polski język rodzinny: opis zjawiska*, Warszawa 1995; W. Orliński, *Shrek ratuje kino rodzinne*, „Gazeta Wyborcza” 2007, nr 151, s. 13.

10 *Biblioteka Narodowa. Baza: Czasopisma polskie 2001– (MARC 21) (pierwsze i ostatnie numery)* [on-line] [dostęp 29 stycznia 2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/makwww.exe?BM=24&IM=01&WI=MAGAZYNbFAMILIA&NU=01&DD=2>.

11 *Magazyn Familia. Zawsze bliżej rodzinie*, <http://magazynfamilia.pl/Portal/Portal,15.html> (dostęp 29.01.2016).

Ma on jednak odmienny charakter, typowy dla mediów elektronicznych, zatem nie zostanie tu omówiony. Warto natomiast wspomnieć o piśmie, które ukazało się na rynku polskim w wersji drukowanej, z perspektywy prasoznawczej i porównać je z istniejącymi ówczesnie periodykami rodzinnymi o profilu katolickim. Metody zastosowane w opracowaniu to: analiza zawartości prasy, analiza zawartości mediów, analiza zawartości treści, porównawcza i bibliograficzna. Artykuł stanowi kolejne opracowanie w cyklu publikacji o katolickich czasopismach społeczno-kulturalnych mojego autorstwa.

Ogólna charakterystyka „Magazynu Familia” (2008–2011)

Pierwszy numer czasopisma z podtytułem: „Miesięcznik współczesnej rodziny” opublikowano w kwietniu 2008 r., ostatni na przełomie lipca i sierpnia 2011 r. W okresie ponad trzech lat wydawania periodyku ukazało się 37 numerów¹². Wydawcą regularnie oddawanego do rąk czytelników pisma była Edycja Świętego Pawła z siedzibą w Częstochowie. Redakcja mieściła się w Warszawie i tworzyła ją polski oddział związany z zakonem paulinów włoskiego wydawnictwa ABC Printing Group. Edycję pierwszego numeru wydrukowano we Włoszech, a polskie wydanie „Familii” wzorowano na włoskim tygodniku „Famiglia Cristiana” („Rodzina Chrześcijańska”)¹³. Za pojedynczy numer należało zapłacić 5,90 zł. Pokazna objętość miesięcznika wynosiła początkowo 98 stron, a w latach 2010–2011 zmniejszyła się do 82 stron. Nakład pisma nie został podany w stopce redakcyjnej.

W notce wstępnej redaktora naczelnego¹⁴ „Magazynu Familia” czytamy o założeniach programowych pisma: „Oddajemy do Waszych rąk [...] jedyny w Polsce społeczno-kulturalny miesięcznik dla rodzin. Chcemy w ten sposób pomagać w tworzeniu lub odnowieniu dobrych relacji, a także w umacnianiu wartości, które stoją u podstaw każdej rodziny”¹⁵. W ostatnim numerze natomiast z czytelnikami pożegnano się krótko i bez wyjaśnień słowami: „Numer lipcowo-sierpniowy «Magazynu Familia» jest już ostatnim w wersji drukowanej. Pismo pozostanie natomiast dostępne w wersji internetowej, którą będziemy rozwijać”¹⁶.

Niezwykle atrakcyjna i kolorowa szata graficzna „Magazynu Familia” spełniała wymogi periodyku XXI wieku. Uwagę czytelnika mogła przyciągnąć dobrze pomyślana okładka, na której zazwyczaj zamieszczano zdjęcia małżeńskie i rodzin-

12 W 2008 r. ukazało się 8 numerów, po 11 w 2009 i 2010 r. oraz 7 w 2011 r.; numery z lipca i sierpnia łączono w jeden podwójny zeszyt.

13 Magazyny katolickie wydawane przez ten koncern, niemal identyczne w formie i bardzo podobne w treści, wydawane są także m.in. w Portugalii, Brazylii, Wenezueli, Meksyku czy Japonii. Por. A. Sciortino, *Familijne rozmowy*, „Magazyn Familia” [dalej MF] 2009, nr 4, s. 5.

14 „Wstępniak” był w każdym kolejnym numerze umieszczany na str. 3. Redaktor naczelny pokrótce opisywał w nim najciekawsze artykuły zamieszczone w danym numerze.

15 Z. Gawron, *Na dobry początek*, MF 2008, nr 1, s. 3.

16 M. Krawiec, *Catkiem wakacyjnie*, MF 2011, nr 7/8, s. 3.

ne. Na wybranych obwolotach gościły znane osoby ze świata kultury, filmu, sportu. Przykładowo były to małżeństwa: Radosława i Doroty Pazurów (styczeniowy numer z 2009 r.), Małgorzaty i Pawła Królikowskich (numer wrześniowy z 2009), Macieja i Pauliny Kurzajewskich (kwietniowy z 2009) czy Agaty i Andrzeja Mastalerzów (styczeniowy z 2010). Na okładce zamieszczano też fotografie Roberta Korzeniowskiego z małym synkiem, Ewy Błaszczuk z córką czy braci Golców z nowo narodzonym dzieckiem w okresie Bożego Narodzenia 2008 r. Okładki tytułowano zgodnie z profilem pisma: *Rodzina przygodą życia, Po pierwsze miłość; Wierność ponad wszystko; Nigdy cię nie opuszczę; Dziecko z in vitro. Ratunek czy nadużycie; Bliscy, którzy odchodzą*. Teksty uzupełniały liczne artystyczne fotografie.

Struktura miesięcznika ukształtowała się w następujących stałych działach: *Kalejdoskop; W rodzinie; Temat numeru; Spotkania; Świat; Podróż; Wiara; Kultura; Porady; Relaks; Do zobaczenia*. W trosce o urozmaicenie i ulepszenie periodyku redakcja rezygnowała z niektórych rubryk czy działów na rzecz nowych.

Zawartość miesięcznika

Kolorowy „Magazyn Familia” otwierał krótki artykuł wstępny redaktora naczelnego. Pierwszym działem pisma utrzymanym do lipca 2010 r. był trzystronicowy **Kalejdoskop. Fakty i ludzie**. W jego ramach udostępniano czytelnikom krótkie informacje o bieżących wydarzeniach, badaniach i sondażach społecznych czy ciekawostkach z kraju i ze świata. Redakcja w początkowym numerze wydrukowała notkę o obecnym w polskiej sieci serwisie genealogicznym, za pomocą którego zainteresowani mogli „poszukiwać krewnych i odnawiać kontakty rodzinne”¹⁷. Odbiorcy dowiedzieli się także o zmniejszonej liczbie zawałów we Francji od czasu wprowadzenia zakazu palenia w restauracjach i kawiarniach w 2007 r. W ramach **Kalejdoskopu** starano się m.in. uświadomić rodzicom, że wady wzroku u dzieci spowodowane są często długimi godzinami spędzonymi przed komputerem czy telewizorem¹⁸, pisano o przyczynach depresji¹⁹ czy powodach trudności uczniów z ortografią²⁰. Niekiedy zachęcano do czytania dzieciom na głos. Do ciekawostek można zaliczyć z kolei informacje o tym, skąd wzięta się tradycja picia yerba mate²¹ oraz propozycja na udane wakacje²².

Kalejdoskop (od nr 8 z 2010) zastąpiono nowymi działami. Pierwszym z nich były **Listy** (s. 4), gdzie założyciel ruchu o nazwie Spotkania Małżeńskie Jerzy Grzybowski w „familijskich rozmowach” odpowiadał na zapytania czytelników nadesłane korespondencyjnie do redakcji. W tym miejscu podejmowano krótko

17 *Krewni z Internetu*, MF 2008, nr 1, s. 8.

18 *Mali okularnicy*, MF 2008, nr 2, s. 8.

19 *Czytajcie dzieciom na głos!* MF 2009, nr 1, s. 8–9.

20 *Całkiem nowy znak interpunkcyjny*, MF 2010, nr 4, s. 9.

21 *Moc z tykwy*, MF 2009, nr 8, s. 9.

22 *Masz plastikową butelkę? Zbuduj jacht!* MF 2010, nr 7, s. 9.

różnorodną problematykę np. depresji²³, relacji młodych małżonków z teściową²⁴, rodziców z dziećmi²⁵, dialogu małżeńskiego²⁶, nałogów²⁷. Na łamach pisma z założenia omawiano również szeroko rozumiane tematy małżeńskie, jak np. niechęć młodych osób do zawierania ślubu²⁸, związki z cudzoziemcami z pozaeuropejskiego kręgu kulturowego, małżeństwa wielokulturowe i wielowyznaniowe²⁹. W listach czytelnicy podejmowali niekiedy trudny lub sporny dla nich osobiście problem np. własnej niepełnosprawności³⁰, chorego dziecka³¹, adopcji³², poronień³³ oraz trudności w realizacji rodzinnych pasji³⁴. Fachowych porad udzielali psycholodzy i socjolodzy. Odbiorcy prowokowali niekiedy dyskusję nad zagadnieniem, które zwróciło ich uwagę podczas lektury „Magazynu Familia”, jak np. w przypadku felietonu Grażyny Torbickiej pt. *Do kina jak do Kościoła* (nr 2 z 2008)³⁵. Od wrześniowego numeru z 2010 r. rubrykę *Familijne rozmowy* zastąpiono **Słowem życia**, którą prowadził ks. Bogusław Zeman – redaktor nowego tłumaczenia *Biblii*. Snuł w niej refleksje nad wybranymi fragmentami Ewangelii.

Podobna problematyka do omówionej powyżej gościła w wypowiedziach zamieszczanych pod nagłówkiem **W rodzinie**. Dział obecny był przez cały okres wydawniczy pisma i zawierał zazwyczaj cztery artykuły (czasem sześć) ujęte w cykle: *Poradnik dobrego rodzica; Zrozumieć nastolatka; Czytamy dzieciom; Alfabet rodzinny*. Znalazły się w nim zagadnienia wychowawcze, czego przykładem mogą być wypowiedzi Krystyny Zielińskiej o okresie dojrzewania³⁶, roli ojca w rodzinie³⁷, o wierności³⁸, sposobie uczenia się dzieci³⁹, o roli książki i czytania w życiu dziecka⁴⁰, znaczeniu poczucia humoru w porozumiewaniu się z innymi. Publikacje niejednokrotnie były swoistymi poradnikami. Podpowiadano, w jaki sposób powinien zachować się rodzic po powrocie z wywiadówki, jeśli postępy dziecka w nauce były niezadowa-

23 *Familijne rozmowy*, MF 2010, nr 4 s. 4.

24 *Familijne rozmowy. Mąż i jego mama*, MF 2008, nr 1, s. 4.

25 *Familijne rozmowy. Rodzice, bądźcie dobrzy dla dzieci*, MF 2008, nr 3, s. 4; tamże, MF 2009, nr 7/8, s. 4; tamże, nr 9, s. 4.

26 *Familijne rozmowy*, MF 2010, nr 3, s. 4.

27 *Familijne rozmowy. Matężństwo bez papierosa*, MF 2008, nr 2, s. 4; tamże, MF 2010, nr 1, s. 4.

28 *Familijne rozmowy. Serca niepodzielone?* MF 2008, nr 6, s. 4.

29 *Familijne rozmowy*, MF 2010, nr 2, s. 4.

30 *Familijne rozmowy. Szansa na życie*, MF 2008, nr 8, s. 4

31 A. Sikora, *Moje dziecko z zespołem Downa*, MF 2008, nr 5, s. 4–5; *Familijne rozmowy*, MF 2009, nr 2, s. 4.

32 *Familijne rozmowy*, MF 2009, nr 1, 2, s. 4; tamże, nr 8, s. 4.

33 *Familijne rozmowy*, MF 2009, nr 5, s. 4–5.

34 *Familijne rozmowy. Rodzinna pasja*, MF 2008, nr 7, s. 4.

35 A. Gruszecki, *Do kina, ale jak?* MF 2008, nr 4, s. 4.

36 K. Zielińska, *Zrozumieć nastolatka. Mniej książek, więcej pieniędzy*, MF 2008, nr 10, s. 10–11.

37 M. Milczarski, *Portret męża. Męskość i rodzina*, MF 2008, nr 3, s. 12–13.

38 M. Zeczka, *Młodzi o wierności*, MF 2008, nr 3, s. 14–16.

39 *Spacer przed egzaminem*, MF 2008 nr 3 s. 17–19.

40 M. Zeczka, *W rodzinie. Poradnik dobrego rodzica*, MF 2008, nr 5, s. 14–16.

lające⁴¹. Innym razem cytowano opinie o tym, iż posiadanie wspólnych zainteresowań rodzinnych umacnia wzajemne relacje⁴². Wiele artykułów w tej rubryce poświęcono wzruszającym historiom walki o rodzinę pomimo przeciwności losu, np. choroby⁴³ czy śmierci⁴⁴. Bohaterami części zatytułowanej **W rodzinie** byli w większości wypadków tzw. przeciętni ludzie, zdecydowanie rzadziej pojawiały się w niej wypowiedzi znanych osób ze świata kultury, sportu i rozrywki. Przykładowo w numerze majowym z 2008 r. popularny aktor komediowy Jan Kobuszewski zastanawiał się, czy po 52 latach małżeństwa potrafi jeszcze rozśmieszyć żonę⁴⁵, natomiast w numerze kwietniowym z 2011 r. mistrz świata w boksie Tomasz Adamek wyznał żartobliwie, że w życiu obawia się jedynie „małżonki i Boga”⁴⁶. Tematyka z racji profilu pisma koncentrowała się najczęściej na problemach wychowawczych⁴⁷, braku zrozumienia pomiędzy małżonkami, rozwodach⁴⁸, zdradach⁴⁹, lęku przed kolejnym dzieckiem, poronieniach⁵⁰, kłótniach rodzinnych⁵¹, kwestiach związanych z wiarą (np. jak rozmawiać z niewierzącym członkiem rodziny, który demonstruje swój ateizm⁵²). Umacniając więzi międzypokoleniowe, na łamach pisma przypominano o dniu babci i dziadka⁵³. Redakcja promowała jednocześnie artykuły, w których uznawano i zachęcano do przyjęcia i wyznawania chrześcijańskiego systemu wartości⁵⁴.

Zapowiadany i wyeksponowany wersalikami na okładce **Temat numeru** znów dotyczył głównie problematyki rodzinnej⁵⁵. Ujmowano go zwykle w kilku artykułach (od trzech do pięciu). Oprócz zagadnień familijnych poruszano ważne problemy dotyczące przeszczepów narządów czy narkomanii młodych⁵⁶. Pod nagłówkiem *Czy Święty Mikołaj nadal istnieje* podpowiadano rodzicom, w jaki sposób

41 Tenże, *Udana wywiadówka*, MF 2009, nr 2, s. 10–11.

42 Np. artykuł D. Niedźwieckiej, *Wielkanoc przez cały rok* (MF 2011, nr 4, s. 12–15), przedstawiający trzy pokolenia rodziny Matków z miejscowości Różanka, zajmującej się wspólnie tworzeniem pisanek.

43 I. Górnicka-Zdziech, *Póki życie, jest nadzieja*, MF 2011, nr 6, s. 20–23.

44 A. Malec, *Cel to życie wieczne*, MF 2011, nr 5, s. 20–23.

45 I. Górnicka-Zdziech, *23,5 godziny radości na dobę*, MF 2008, nr 5, s. 18–19.

46 M. Jacukowicz, *Boję się tylko Boga*, MF 2011, nr 4, s. 22–23.

47 *Kary cielesne*, MF 2010, nr 10, s. 6–7.

48 *Moje małżeństwo było fikcją*, MF 2010, nr 9, s. 8; *Chcę by syn wrócił do żony*, tamże, s. 9; *Małżeńskie S.O.S.*, tamże, nr 11, s. 8.

49 *Kocham ich obu*, MF 2010, nr 10, s. 9.

50 *Czy Pan Bóg tak chciał?* MF 2011, nr 3, s. 8.

51 *Maż kontra szwagier*, MF 2011, nr 2, s. 8.

52 Por. np. *Trzecie dziecko*, MF 2011, nr 1, s. 8; J. Grzybowski, *Niewierząca babcia*, MF 2011, nr 1, s. 9.

53 M. Dmitruk, *W rodzinie. Świat na dziadkach stoi*, MF 2011, nr 3, s. 12–13.

54 Np. artykuł M. Dmitruk, *Sąsiedzi* (MF 2011, nr 5, s. 12–13), podejmujący tematykę pierwszej komunii św., czy też artykuł E. Gołąb, *W zgodzie ze sobą i z naturą*, (MF 2011, nr 4, s. 18–21), objaśniający meandry naturalnego planowania rodziny.

55 Np. *Rodzina przygodą życia*, MF 2008, nr 1; *Po pierwsze miłość*, nr 2; *Gry i zabawy dla najmłodszych*, nr 3; *Słubuje ci uczciwość*, nr 4; *Czy in vitro to dobry sposób na nieplodność*, nr 6; *Co się zmienia, gdy rodzina się powiększa*, nr 8; *Ż rodziną na każdą pogodę*, MF 2009, nr 2.

56 MF 2009, nr 2.

połączyć komercyjne podejście do prezentów pod choinkę z liturgicznym aspektem świąt Bożego Narodzenia⁵⁷. Dywagowano również nad problemem przemocy w szkole, o warunkach wymaganych do adopcji dziecka bądź jak poradzić sobie ze zdradą małżeńską. Autorką tekstów dotyczących kłopotów małżeńskich była przeważnie Wanda Póltawska – członkini Papieskiej Rady ds. Rodziny i Papieskiej Akademii „Pro Vita”, która pisała o zasadach i wartościach, jakimi powinni kierować się rodzice w procesie wychowania swoich pociech⁵⁸.

Mniejszym nieco działem, który gościł na łamach periodyku, były **Spotkania**. Czytelnicy mogli w nim zapoznać się przede wszystkim z wywiadami. Redakcja starała się, aby przeprowadzone rozmowy odbywały się z członkami całej rodziny, kładziono też nacisk na ukazanie przykładów rodziny wielopokoleniowych. Do spotkań chętnie zapraszano osoby publiczne. Preferowano zatem wywiady ze znanymi aktorami, piosenkarzami czy sportowcami. Dlatego o sposoby spędzania wolnego czasu podczas urlopu zapytano Natalię Kukulską⁵⁹, a nad gościnnością i właściwą atmosferą domu gawędzono z Ernestem i Małgorzatą Bryllami⁶⁰. Wywiadu redakcji „Magazynu Familia” udzielili także: Leszek Błanik, Artur Barciś, Robert Friedrich, Krzysztof Krawczyk, Robert Korzeniowski, Maciej Kurzajewski, Łukasz Golec, Tomasz Zubilewicz, Małgorzata i Paweł Królikowscy, Ewa Błaszczuk, Teresa Lipowska i Krzysztof Ziemięć⁶¹. Przesłania płynące z przeprowadzonych dialogów były zazwyczaj podobne. Opowiadano bowiem o radości płynącej z relacji rodzinnych i miłości do bliskich pomimo przeżywanych trudności oraz niesprzyjających okoliczności życia, na które składały się m.in. choroby, zgony dzieci oraz problemy finansowe. Ze względu na zwyczaj prezentowania przy tekstach licznych i dużych fotografii cytowane dialogi były krótkie.

W omawianej rubryce **Spotkania** umieszczano również artykuły o szeroko pojętej tematyce społecznej; wykraczały one poza problematykę rodzinną. Zagadnienia dzięki swej różnorodności mogły zaciekawiać każdego odbiorcę. Udzielano bowiem zarówno porad w kwestii poprawy relacji interpersonalnych w grupie (np. w pracy)⁶², jak też zapoznawano z sytuacją Rodzinnych Domów Dziecka w Polsce⁶³ czy przymusową i niewolniczą pracą dzieci w Pakistanie w XXI wieku⁶⁴.

57 W. Dudziński, *Święty w butach taty*, MF 2009, nr 11, s. 26–28.

58 Por. np. W. Póltawska, *Zaręczenia dawniej i dziś*, MF 2008, nr 4, s. 36–37; też, *Prawdziwe wychowanie*, MF 2009, nr 1, s. 32–33.

59 *Natalia Kukulka i Michał Dąbrówka. Rejs i cała reszta*, rozm. R. Porzeziński, MF 2008, nr 5, s. 36–41.

60 *W domu państwa Bryllów. Polski, bo nasz*, rozm. R. Porzeziński, MF 2008, nr 6, s. 40–45.

61 *Miłość na trzech ołtarzach*, „MF” 2008, nr 1, s. 40–45; *Czwierć wieku razem*, MF 2008, nr 2, s. 36–41; *Cuda się zdarzają*, tamże, nr 3, s. 32–35; *Rodzina z pozytywną energią*, rozm. I. Górnicka-Zdziech, nr 4, s. 52–59; *Do szczęścia brakuje im tylko ... bliźniaków*, nr 8, s. 32–39; *Patrzący w niebo*, rozm. P. Michońska-Dynek 2009, nr 2, s. 32–37; *Spełnione marzenie*, rozm. P. Michońska-Dynek, nr 4, s. 33–37; *Rok magicznego myślenia*, nr 10, s. 30–35.

62 A. Biernacka, *Droga do lepszego życia*, MF 2011, nr 2, s. 40–41.

63 M. Zeczka, *Dzieci z brzuszka i z serduszka*, MF 2008, nr 2, s. 42–44.

64 Tenże, *Krzyk z nad krosen*, MF 2009, nr 2, s. 38–42.

W innym numerach ukazano z kolei „okupację Tybetu” po chińskiej rewolucji kulturalnej w 1966 r.⁶⁵, losy czeczeńskich emigrantów wojennych⁶⁶ oraz zdano relację z wyprawy niepełnosprawnych na Kilimandżaro⁶⁷.

Następne w kolejności rubryki, **Świat i Podróże**, były zbliżone tematycznie do siebie. Zapewne dlatego w pierwszej połowie 2010 r. (od numeru czwartego) tworzący pismo pozostawili jedynie drugą z nich. Czytelnicy mogli przeczytać o proponowanych przez publicystów pielgrzymkach do miejsc związanych z kultem religijnym⁶⁸. Brano pod uwagę nie tylko sanktuaria ważne dla katolików, gdyż przybliżono również najważniejsze monasteria prawosławne na Podlasiu⁶⁹. Przypomniano ulubione trasy wędrowek po polskich górach Karola Wojtyły⁷⁰. Jednocześnie publikowano artykuły o atrakcyjnych miejscach turystycznych w Polsce i za granicą. Ukazywano piękno przyrody nad polskimi jeziorami oraz zachęcano do zwiedzania Wieliczki⁷¹. Tunezja, przedstawiona jako „świat arabskiej baśni z tysiąca i jednej nocy”, zdaniem piszących, godna była zauważenia ze względu na „liczne zabytki, egzotyczną Saharę i ciepły klimat”⁷². Zbliżające się Święta Bożego Narodzenia w 2008 r. stały się okazją do przedstawienia „miasta śmierci, konfliktu i zniszczenia”, jakim było Betlejem⁷³. W jednym z numerów wypowiedziano się także o pracy misyjnej salezjanów w amazońskiej dżungli w Wenezueli⁷⁴.

Po przedstawionych działach w spisie treści figurowała **Wiara** jako dział złożony przeważnie z pięciu artykułów. W tej partii czasopisma także można było zauważyć słabo wyodrębnioną granicę tematyczną z opisanymi wcześniej działami. Dość popularnym tematem w niej były bowiem sprawy sfery seksualnej małżonków w kontekście przestrzegania katolickich wartości i dekalogu. O nich często wypowiadał się duszpasterz rodzin, rekolekcjonista i autor licznych książek bestsellerowych o seksie – kapucyn Ksawery Knotz⁷⁵. Na łamach „Magazynu” znany autor starał się odpowiadać na zapytania czytelników nie tylko w kwestiach współżycia małżeńskiego, ale także problemu impotencji, współżycia po

65 S. Valentino, *Był sobie Tybet*, MF 2008, nr 1, s. 46–49.

66 M. Dmitruk, *Dzieci Noego szukają brata*, MF 2008, nr 7, s. 38–41.

67 I. Górnicka-Zdziech, *Nie tylko Kilimandżaro*, MF 2009, nr 1, s. 42–47.

68 Np. K. Wierzba, *Na tureckiej ziemi – śladami pierwszych chrześcijan*, MF 2011, nr 2, s. 42–45.

69 A. Olej-Kobus, *Polski Jordan nad Bugiem*, MF 2010, nr 1, s. 42–45.

70 U. Własiuk, *Pilnujcie mi tych szlaków*, MF 2010, nr 3, s. 44–47.

71 Por. np. A. Olej-Kobus, K. Kobus, *Kraina jezior pod śniegiem*, „MF” 2011, nr 1, s. 44–47; K. Wierzba, *Niepotomice i Wieliczka*, MF 2010, nr 5, s. 40–43.

72 A. Olej-Kobus, K. Kobus, *Po słońce i przygodę*, MF 2008, nr 6, s. 48–53.

73 R. Montusiewicz, *Wojna i pokój w Betlejem*, MF 2008, nr 8, s. 46–49.

74 F. Marinetti, *Ziemia Adama*, MF 2009, nr 10, s. 38–41.

75 Np. K. Knotz, *Seks jakiego nie znacze*, Częstochowa 2009; tenże, *Seks jest boski czyli erotyka katolika*, Kraków 2010; *Nie bój się seksu czyli kochaj i rób co chcesz. Z ojcem Ksawerym rozmawia Sylwester Szefer*, Kraków 2009.

porodzie czy lęku przed kolejnym poronieniem⁷⁶. Drugim znanym i długoletnim rekolekjonistą, którego zaprosiła redakcja pisma do porad małżonkom w kontekście wiary, był jezuita Józef Augustyn. Jego wypowiedzi dotyczyły głównie relacji pomiędzy małżonkami, jak też rodziców z dziećmi. Omówiono m.in. zdradę małżeńską, relację matki do samotnie wychowywanego syna, relacje ojca z synem⁷⁷. Pod nagłówkiem *Wiara* zamieszczono również teksty o istnieniu tzw. okien życia⁷⁸ oraz kwestii przekazywania dzieciom miłości do Boga⁷⁹. Na łamach miesięcznika gościł jednocześnie cykl artykułów zatytułowany *Biblia dla wszystkich*, w którym Michał Wojciechowski wyjaśniał znaczenie poszczególnych fragmentów *Pisma świętego*. Czytelnicy w ramach omawianego działu mogli zapoznać się z biografiami zasłużonych ludzi Kościoła. Szczególne miejsce w wypowiedziach zajął papież Jan Paweł II⁸⁰. Na bieżąco pisano o postępie jego procesu beatyfikacyjnego⁸¹. Jednym z bardziej interesujących wywiadów było spotkanie z matką i młodszym bratem ks. Jerzego Popiełuszki⁸². Na pytanie dziennikarki – „Jakim człowiekiem był ksiądz Jerzy?” – brat odpowiedział: „Pamiętam, że opowiadał, jak w stanie wojennym w święta Bożego Narodzenia, jeździł samochodem na bramki, gdzie stało wojsko, żeby podzielić się opłatkiem z żołnierzami. To byli różni ludzie. Czasem, jak tylko przyjeżdżał, wyciągali broń. Gdy jednak widzieli opłatek, to zaczęli płakać. Dziękowali, że o nich pamięta. Brat prosił też, żeby z parafii wnosić herbatę dla tych z ZOMO, którzy stali przed bramą”⁸³. Jednocześnie dział *Wiary* uzupełniały artykuły dotyczące formacji i funkcjonowania wspólnot chrześcijańskich, np. powstałej w 1973 r. we Francji wspólnoty Chemin Neuf⁸⁴. Niekiedy relacjonowano również zwierzenia osób, którym wiara pomogła przetrwać trudne próby doświadczeń życia.

W części zatytułowanej **Kultura** publikowano przede wszystkim recenzje książek, filmów (*Razem do kina*) i płyt (*Muzyka dla każdego*), pozostających w zgodności – według opinii redakcji – z katolickimi wartościami. Książki historyczne Pawła Jasienicy, wydane w *Dzieltach zebranych* przez Wydawnictwo Prószyński i Spółka w latach 2007–2008, polecano już w pierwszym numerze. Rafał Tichy w artykule pt. *Powrót Jasienicy* zwrócił uwagę czytelników, że jego *Polska Piastów, Polska Jagiello-*

76 Tenże, *Trudny problem impotencji*, MF 2009, nr 10, s. 56; tenże, *Sztuka kochania katolickich małżonków*, MF 2009, nr 1, s. 62–65; tenże, *Pragnienie bliskości*, MF 2011, nr 3, s. 56; tenże, *Trudne współżycie po porodzie*, MF 2009, nr 4, s. 54; tenże, *Jak pokonać strach?* MF 2009, nr 2, s. 66.

77 J. Augustyn, *Matka i syn*, MF 2008, nr 2, s. 63; tenże, *Ojciec i syn*, MF nr 1, s. 64; tenże, *Ojciec mój, ja walczę o ciebie*, nr 8, s. 68; tenże, *Telefon komórkowy ojca*, MF nr 3, s. 64; tenże, *Żdobyć zaufanie*, nr 4, s. 88.

78 M. Wojacek, M. Krawiec, *Otoczny troską życie*, MF 2009, nr 3, s. 56–59.

79 M. Gajda, *Jak uczyć dzieci miłości do Boga*, MF 2011, nr 2, s. 48–51.

80 Por. np. A. Zapotoczny, *Papież w obiektywie*, MF 2011, nr 4, s. 48–51; W. Półtawska, *Tajemnica powstania Tryptyku Rzymskiego*, MF 2009, nr 3, s. 60–62.

81 *Wiara. Beatyfikacja Jana Pawła II. Gruntownie przebadany przypadek*, MF 2011, nr 3, s. 46–47.

82 *Świadectwo rodziny męczennika. Chleb dla syna*, rozm. M. Jacukiewicz, MF 2011, nr 48–51.

83 Tamże, s. 48.

84 I. Górnicka-Zdziech, *Razem do jedności*, MF 2011, nr 3, s. 52–54.

nów i *Rzeczpospolita Obojga Narodów* należały do „największych wydawniczych best-sellerów powojennej Polski”⁸⁵. Sukcesu wydawniczego autora upatrywał w „emocjonalnym i zaangażowanym sposobie ukazywania” historii, pięknym języku oraz „personalistycznym ujmowaniu dziejów”⁸⁶.

Pod hasłem **Dobra książka** drukowano krótkie recenzje nowości wraz z fotografią okładki. Repertuar wydawniczy przeznaczony był zarówno dla czytelnika dorosłego, jak też dla dzieci i młodzieży. W miesięczniku polecano w formie reklam książkowych wartościowe nowości wydawnicze odpowiednio dobrane do jego profilu. Promowano przykładowo książkę Karen McMillan pt. *Nieźtomny duch. Historie osób zmagających się z rakiem*, dostępną także w formie audiobooka pozycję Ken Canfield *Wspólne odkrywanie świata dla ojców dzieci w wieku szkolnym*⁸⁷. Proponowane pozycje bibliograficzne wydane były przez Edycję Świętego Pawła, Fronde, Media Rodzina, Prószyńskiego i Spółkę, Wydawnictwo Universitas, Znak i inne.

Polski dorobek muzyczny i artystyczny przedstawiano w formie wywiadów m.in. z Jerzym Stuhrem (MF 2009, nr 1), Olgierdem Łukaszewiczem (MF 2009, nr 8), Piotrem Rubikiem⁸⁸ (MF 2010, nr 1), Januszem Radkiem (MF 2010, nr 2) czy Andrzejem Sikorowskim (MF 2010, nr 3).

Dwie przedostatnie rubryki, znane czytelnikom pod nagłówkami **Porady i Re-laks**, służyły przede wszystkim praktycznym wskazówkom pomocnym w prowadzeniu domu oraz rozrywce. W pierwszej z nich podawano m.in. przepisy kulinarne⁸⁹, porady zdrowotne, można było znaleźć podpowiedzi dotyczące pielęgnacji urody. Z kolei w drugiej widniały psychozabawy, krzyżówki i humor zatytułowany *Pół żartem pół serio*.

Miesięcznik zamykała felietonowa rubryka **Do zobaczenia**. W pierwszych sześciu numerach autorami felietonów były znane osobistości, z których tylko jedna (Wanda Półtawska) była stałą współpracowniczką redakcji. Do pozostałych piszących należeli: Eleni, Grażyna Torbicka, Jan Kobuszewski i Iwona Schymalla. Począwszy od numeru lipcowego 2008 r. do numeru czerwowego 2009 r. swoje opinie w ramach cyklu *Alfabet rodzinny. Słowa ważne i przyjazne*⁹⁰ publikował Jerzy Bralczyk. Od edycji lipcowego numeru z 2009 r. do końca istnienia „Magazynu Familia” prowadzącą rubrykę *Do zobaczenia* była dziennikarka telewizyjna TV Puls – Agnieszka Porzezińska⁹¹.

85 R. Tichy, *Powrót Jasionicy*, MF 2008, nr 1 s. 68.

86 Tamże.

87 MF 2011, nr 3, s. 5.

88 I. Górnicka-Zdziech, *Muzyczny hołd dla Jana Pawła II*, MF 2010, nr 1, s. 58–59.

89 Np. Taż, *Przepis na książkę kucharską*, MF 2010, nr 1, s. 76–77.

90 Wcześniej ukazywały się w rubryce *W rodzinie*.

91 Wyjątkowo w kolejnym zeszycie do napisania felietonu zaproszono Ernesta Brylla, a w numerze majowym z 2010 r. Agnieszkę Kukier, która wypowiedziała się o poczuciu jedności wśród Polaków w pierwszych dniach po katastrofie smoleńskiej.

Publikacje prezentowane na łamach „Magazynu Familia” charakteryzowały się różnorodnością zarówno w formie, jak i w treści. W doborze tekstów wyraźnie preferowano tematykę rodzinną. Wypowiedzi ujmowano przeważnie w następujące formy dziennikarskie: artykuły, relacje, wywiady, felietony, listy, recenzje. Ulubioną formą redakcji był wywiad, pojawiający się w większości działów periodyku. Starano się, aby porad udzielały osoby kompetentne i przygotowane zawodowo: pedagodzy, psycholodzy, socjolodzy czy teolodzy. Treści zawarte w „Magazynie Familia”, choć dotyczyły trudnych spraw rodzinnych i życiowych, pisane w dobrym stylu wyjaśniały wiele problemów w kontekście psychologicznym, pedagogicznym i teologicznym. Nie były też trudne w odbiorze. Niejednokrotnie mogły stanowić pomoc w konkretnych sytuacjach małżeńskich.

Zastrzeżenie może budzić jedynie brak wyraźnej granicy tematycznej w poszczególnych działach i rubrykach. Nie przestrzegano bowiem podziału tematów z uwzględnieniem gatunków dziennikarskich. Odbiorca mógł zatem odnieść wrażenie pewnego chaosu w strukturze pisma, pomimo nadania tytułów poszczególnym częściom w spisie treści. Redakcji zabrakło zatem w cennej inicjatywie wydawniczej dobrze pomyślanego układu, co było niewątpliwą słabością miesięcznika. Efemerydę wydawano jednak zbyt krótko, aby naprawić błędy redakcyjne.

Porównanie „Magazynu Familia” z innymi katolickimi pismami rodzinnymi

U progu XXI wieku wśród polskojęzycznych periodyków przeznaczonych dla rodzin można wymienić kilka inicjatyw wydawniczych. Do jednej z nich należą periodyki dewocyjne, m.in. powstały w 1992 r. z inicjatywy świeckich obrońców życia poczętego z krakowskiej Krucjaty Modlitwy – popularny tygodnik rodzin katolickich „Źródło”⁹², „Nasza Arka” (2001–)⁹³ oraz „Cuda i Łaski Boże” (2004–). Treści o tematyce rodzinnej pojawiają się również w „Liście do Pani”, wydawanym przez Polski Związek Kobiet Katolickich w Warszawie od 1993 r.⁹⁴, który reprezentuje średni poziom publicystyczny. Redakcja z trudem utrzymuje periodyk z dobrowolnych ofiar czytelniczek, zachęcając też do prenumeraty rocznej. Z tego powodu „List do Pani” posiada jedynie kolorową okładkę, a jego czterdziestostronicowa zawartość jest czarno-biała. Trudno jednak porównywać wymienione wyżej pisma z „Magazynem Familia”.

W typologii pism katolickich można wyróżnić grupę czasopism społeczno-kulturalnych o tematyce rodzinnej, które miały podobne założenia programowe.

⁹² Zob. strona domowa czasopisma „Źródło. Tygodnik rodzin katolickich” [on-line] [dostęp 27 stycznia 2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.zrodlo.krakow.pl/>.

⁹³ „Nasza Arka. Miesięcznik rodzin katolickich” [on-line] [dostęp 27 stycznia 2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.nasza-arka.pl/>.

⁹⁴ „List do Pani. Miesięcznik Polskiego Związku Kobiet Katolickich” [on-line] [dostęp 27 stycznia 2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://listdopani.pl/informacje>.

Bardziej pogłębione i problemowe teksty od przedstawionych wyżej tytułów prasowych publikowane są na łamach warszawskiego miesięcznika „Moja Rodzina”, który ukazuje się od 1993 r. z podtytułem „Katolicki magazyn społeczny”⁹⁵. Założycielem organu prasowego, a zarazem jego redaktorem naczelnym, jest ks. Ryszard Halwa. Redakcję tworzą natomiast: Anna Wiejak (pełniąca funkcję sekretarza redakcji), Monika Zaręba, Magdalena Jakubowska i Ireneusz Kaczmarek. Do grona współpracowników należą: Krzysztof Kawęcki, Stanisław Michalkiewicz, Hanna Karp, ks. Zygmunt Zwoliński. Wydawcą miesięcznika jest Fundacja S.O.S. Obrony Poczętego Życia. Trzydziestostronicowe pismo w przystępnej cenie 4 zł ukazuje się na kredowym papierze z licznymi fotografiami. Wypowiedzi drukowane na jego łamach, oprócz zagadnień rodzinnych, koncentrują się wokół komentarzy wydarzeń społecznych, politycznych, gospodarczych i kulturalnych w kraju i za granicą. Stałe miejsce znalazły tu felietony S. Michalkiewicza. Problematyka zawarta w „Mojej Rodzinie” poszerzona została o recenzje książkowe i filmowe, artykuły zdrowotne, wywiady, biografie (nie tylko świętych). Jedną stroną redakcja poświęciła na przegląd zawartości najnowszego numeru „Tygodnika Solidarność”. Pomimo znacznie uboższej objętości miesięcznika „Moja Rodzina” w porównaniu do „Magazynu Familia” można zestawiać ze sobą oba periodyki. Każdy z nich zawarł bowiem na swych łamach publicystykę na wyższym poziomie, dzięki piszącym w nich naukowcom i specjalistom. Polskojęzyczna wersja „Magazynu Familia” górowała jednak w dużym stopniu bogactwem treści rodzinnych oraz efektowniejszą szatą graficzną nad omawianym tu periodykiem.

Najbardziej zbliżony charakter oraz podobne cechy wydawniczo-formalne do polskiej edycji włoskiego pisma wykazywały dwa periodyki rodzinne – „Posłaniec Świętej Rodziny”⁹⁶ i „W Naszej Rodzinie”⁹⁷. Pierwszy z nich o długiej tradycji, podobnie jak „Magazyn”, jest polską edycją międzynarodowej inicjatywy wydawniczej, która zrodziła się w 1904 r. w Holandii. Obecnie „Posłaniec” ukazuje się w Niemczech, Francji, Szwajcarii i Stanach Zjednoczonych⁹⁸. Polskiemu wydaniu kwartalnika obecnemu na rynku od 1910 r. patronuje Zgromadzenie Misjonarzy Świętej Rodziny, a jego podtytuł brzmi: „Rodzina, misje, powołania”. Redakcję, która mieści się w Kazimierzu, prowadzi ks. Stanisław Krząkała. Na jednej ze stron internetowych czytamy, iż pismo rozprowadzane jest wśród 15 tys.

95 „Moja Rodzina. Chrześcijański magazyn społeczny” [on-line] [dostęp 27 stycznia 2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://mojarodzina.org/>.

96 „Posłaniec Świętej Rodziny”, [on-line] [dostęp 27 stycznia 2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.poslaniec.org/?p=main&what=4>.

97 Pismo nie ma własnej strony internetowej, można je zaprenumerować na stronie Fundacji Nasza Przyszłość pod adresem [on-line] [dostęp 29 stycznia 2016]. Dostępny w World Wide Web: <https://www.splendor24.pl/pl/c/MIESIECZNIK-W-NASZEJ-RODZINIE/133>.

98 „Misjonarze Świętej Rodziny. Posłaniec Świętej Rodziny” [on-line] [dostęp 27 stycznia 2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.msf.opoka.org.pl/poslaniec.html>.

czytelników⁹⁹. Oprócz tematyki rodzinnej, na jego łamach gości problematyka misyjna i kwestie powołań¹⁰⁰. Nie brak też zagadnień etycznych, moralnych i biblijnych. Porównywane tu periodyki – „Magazyn Familia” i „Poślaniec Świętej Rodziny” – należą do grona pism zakonnych i mają podobną szatę graficzną. Zagadnienia małżeńskie i rodzinne zdecydowanie częściej podejmowano w zawartości „Magazynu”.

Fot. 1. Przykładowe numery „Poślanca Świętej Rodziny”, „W Naszej Rodzinie” i „Magazynu Familia”

Kolejny miesięcznik – „W Naszej Rodzinie” – wydawany jest regularnie przez Fundację Nasza Przyszłość od 2010 r. Kolegium redakcyjne tworzą: Szymon Cieślak (redaktor naczelny), Jolanta Załuba (sekretarz), Karol Kin (redaktor merytoryczny), Agata Nowakowska-Działowska. Siedziba redakcji znajduje się w Szczecinku. Można stwierdzić, że struktura pisma, choć bardziej uporządkowana od „Magazynu”, w równym stopniu uwzględnia sprawy rodzinne. Pismo zawiera bowiem następujące działy: *Spoteczństwo; Rozmowy; Rodzina; Młodzież; Dzieci; Formacja; Porady*. Publicystyka w obu pismach była na jednakowym poziomie. Przyjęto też niemalże identyczne rozwiązania graficzne, ten sam sposób zapowiedzi najważniejszych tematów numeru na okładce, podobną objętość i częstotliwość ukazywania się w „Magazynie Familia”. Ponadto szata graficzna obu periodyków, jak drukowanych na kredowym papierze o wysokiej gramaturze, jest również zbliżona. Gdyby nie fakt, że czasopismo „W Naszej Rodzinie” zaczęło ukazywać się od 2010 r., można by podejrzewać redakcję miesięcznika o kontynuację zamkniętego „Magazynu Familia”.

99 „Poślaniec Świętej Rodziny” [on-line] [dostęp 27 stycznia 2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://swietarodzina.pl/projekty/poslaniec>.

100 Zob. też S. Krzakała, *100-lecie „Poślanca Świętej Rodziny”* [on-line] [dostęp 28 stycznia 2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.niedziela.pl/artykul/73560/nd/100-lecie-%E2%80%9E9E-Poslanca-Swietej-Rodziny%E2%80%9D>.

* * *

Analiza zawartości „Magazynu Familia” dowodzi, że jego charakter, pomimo ambicji redakcji, był zdecydowanie bardziej rodzinny niż społeczno-kulturalny. Tematyka relacji małżeńskich oraz rodziców z dziećmi zdecydowanie bowiem dominowała nad pozostałą w każdym numerze. Nie pomijano przy tym małżeństw rozbitych i patologicznych, co sprawiało, że towarzyszące w poszczególnych rubrykach porady mogły być pomocne dla czytelników. Na łamach czasopisma wypowiadały się osoby posiadające doświadczenie w życiu rodzinnym. W celu uatrakcyjnienia wypowiedzi i spełnienia wymogów współczesności zapraszano do rozmowy znane osobistości medialne. Pismo utrzymane było raczej w tonie umiarkowanym, a redakcja nie narzucała tematyki religijnej. Chociaż głoszone wartości etyczne, moralne i chrześcijańskie, to miesięcznik w niczym nie przypominał masowych periodyków dewocyjnych, z którymi próbowano go porównać w opracowaniu. Piszący w nim publicyści posługiwali się szerokim wachlarzem form dziennikarskich. Istotne były wywiady, artykuły, felietony, listy, recenzje, reportaże. Nie znamy powodów, dla których ta efemeryda prasowa przestała się ukazywać. Mogły być nimi słaba promocja i dystrybucja w warunkach dużej konkurencji różnych czasopism polskojęzycznych.

Bibliografia

- Artykuły z czasopism polskich* (MARC 21, 2005–) [on-line] [dostęp 29 stycznia 2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/makwww.exe?BM=25>
- Artykuły z gazet i tygodników polskich* (MARC 21, 2005–) [on-line] [dostęp 29 stycznia 2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/makwww.exe?BM=26>
- Biblioteka Narodowa. Baza: Czasopisma polskie 2001– (MARC 21) (pierwsze i ostatnie numery)* [on-line] [dostęp 29 stycznia 2016]. Dostępny w World Wide Web: <http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/makwww.exe?BM=24&IM=01&WI=MAGAZYNbFAMILIA&NU=01&DD=2>
- Boom i kryzys. Nowe czasopisma literacko-artystyczne i społeczno-kulturalne w Polsce po roku 1980*, pod red. M. Rabizo-Birek, Rzeszów 2012.
- Czasopisma społeczno-kulturalne w okresie PRL*, pod red. U. Jakubowskiej, Warszawa 2011.
- Encyklopedia wiedzy o prasie*, pod red. J. Maślanki, Wrocław 1976.
- Familiologia XXI w.: wyzwania i oczekiwania*, pod red. U. Grucy-Miąsik, Rzeszów 2014.
- Grzelewska Danuta, Habielski Rafał, Koziel Andrzej, Osica Janusz, Piwońska-Pykała Lidia, *Prasa, radio i telewizja w Polsce: zarys dziejów*, Warszawa 2001.
- Habielski Rafał, *Wolność czy odpowiedzialność? Prasa i polityka w II Rzeczypospolitej*, Warszawa 2013.
- Handke Kwiryna, *Polski język familijny: opis zjawiska*, Warszawa 1995.
- Katolicy i kultura: szanse i zagrożenia*, Toruń 2014.
- Kolasa Władysław Marek, *Prasa Krakowa w dekadzie przemian 1989–1998*, Kraków 2004, s. 251–284 [Rozdział 5. Prasa katolicka].
- Koźniewski Kazimierz, *Historia co tydzień. Szkice o tygodnikach społeczno-kulturalnych*, Warszawa 1976–1977.
- Knotz Ksawery, *Seks jest boski czyli erotyka katolika*, Kraków 2010.

- Knotz Ksawery, *Seks jakiego nie znacie*, Częstochowa 2009.
- Kristanova Evelina, *Program społeczny i kulturalny „Tęczy” (1927–1939) na tle prasy katolickiej w II Rzeczypospolitej*, Łódź 2006.
- Kristanova Evelina, *Reklama książki na łamach „Rodziny Polskiej” (1927–1939)*, „Toruńskie Studia Bibliologiczne” 2009, nr 2 (3), s. 27–47
- Kristanova Evelina, *Ilustrowany miesięcznik społeczno-kulturalny i literacki „Rodzina Polska” (1927–1939). Ogólna charakterystyka pisma*, [w:] *Ludzie i książki. Studia i szkice bibliologiczno-biograficzne*, pod red. E. Andrysiak, Łódź 2011, s. 283–301.
- Łojek Jerzy, Myśliński Jerzy, Władyka Wiesław, *Dzieje prasy polskiej*, Warszawa 1988.
- Marecki Piotr, *Pospolite ruszenie. Czasopisma kulturalno-literackie w Polsce po 1989 roku: rozmowy z redaktorami*, Kraków 2005.
- Media katolickie: szanse i zagrożenia*, praca zbiorowa, red. K. Bieliński, Toruń 2010.
- Media religijne i wyznaniowe w polskim systemie medialnym*, pod red. J. Kani i Z. Kroplewskiego, Szczecin 2013.
- Mielczarek Tomasz, *Czasopisma społeczno-kulturalne i społeczno-polityczne w okresie Polski Ludowej (1945–1989)*, „Rocznik Historii Prasy Polskiej” 2002 nr 1 s. 149–181.
- Mielczarek Tomasz, *Od „Nowej Kultury” do „Polityki”. Tygodniki społeczno-kulturalne i społeczno-polityczne PRL*, Kielce 2003.
- Mielczarek Tomasz, *Prasa w systemie politycznym Drugiej Rzeczypospolitej (1918–1939)*, Sosnowiec 2009.
- Mikosz Joanna, *Sposoby promocji współczesnej polskiej prasy drukowanej*, Łódź 2015.
- Myśliński Jerzy, *Tygodniki – lektura polskiej inteligencji*, [w:] *Valeriana. Eseje o komunikowaniu między ludźmi*, Kraków 1996, s. 355–361.
- Nie bój się seksu czyli Kochaj i rób co chcesz. Z ojcem Ksawerym rozmawia Sylwester Szefer*, Kraków 2009.
- Nowe media a media tradycyjne: prasa, reklama, Internet*, pod red. M. Jezińskiego, Toruń 2009.
- Paczkowski Andrzej, *Prasa polska 1918–1939*, Warszawa 1980.
- Pisma kulturalne w Polsce po 1989 r. Leksykon*, red. J. Gałuszka, G. Maroszczuk, A. Nęcka, Katowice 2010.
- Słownik terminologii medialnej*, pod red. W. Pisarka, Kraków 2006.
- Słownik wiedzy o mediach*, pod red. E. Chudzińskiego, Warszawa–Bielsko-Biała 2007.
- Wedziuk Mariusz, *Kościół, rodzina, media*, Warszawa 2013.

Roczniki czasopism z lat 2008–2011

- „Cuda i Łaski Boże”
- „List do Pani”
- „Magazyn Familia”
- „Moja Rodzina”
- „Nasza Arka”
- „Poślaniec Świętej Rodziny”
- „Źródło”
- „W Naszej Rodzinie”

Social-Cultural Monthly “Magazyn Familia” (2008–2011) as an Example of Family Periodical

ABSTRACT

The author presents characteristic of family catholic monthly „Magazyn Familia” published in paper version between 2008–2011. The paper was model of Italian weekly „Famiglia Cristiana” published by ABC Printing Group. In the analysis author wrote about formal-publishing features, attractive paper’s graphic layout and its content. There are the issues discussed in the monthly, too. Kristanova described articles about family and social problems. There were a lot of interviews with popular people. At the end of article author compared the monthly with another magazines, which were published at that time in Poland.

Key words: „Magazyn Familia”, social-cultural paper, catholic monthly “Magazyn Familia”

